

Panowie Ministrowie,

Państwo Parlamentarzyści,

Koleżanki i Koledzy Samorządowcy,

Szanowni Państwo,

w każdą rocznicę wybuchu Powstania Wielkopolskiego oddajemy hołd naszym przodkom i przypominamy wydarzenia, które zadecydowały o kształcie II Rzeczypospolitej, a Wielkopolanom przyniosły upragnioną wolność.

Pamięć o Wielkopolskiej Insurekcji jest naszym obowiązkiem, ale i źródłem dumy - dumy z ludzi, którzy mieli odwagę wziąć los w swoje ręce, podjąć nierówną walkę o niepodległość.

I zwyciężyć!

Powstanie Wielkopolskie to jednak nie tylko kilkutygodniowa, zwycięska walka zbrojna z przeważającymi siłami wroga.

To przede wszystkim wielki triumf solidarności społecznej, znakomitej organizacji Wielkopolan i patriotyzmu, którego nie złamało ponad 120 lat niewoli.

Powstanie Wielkopolskie to zbrojny finał wojny, która przez dziesięciolecia toczyła się nie na frontach lecz w polskich domach, pod pruskim zaborem, a jej efektem było stworzenie z Wielkopolan nowoczesnego, świadomego swych celów społeczeństwa - zdolnego do walki i do budowania.

Z Poznania, gdzie 27 grudnia 1918 roku padły pierwsze strzały, powstańcze walki szybko rozprzestrzeniły się na całą Wielkopolskę, Ziemię Lubuską i obecne województwo Kujawsko-Pomorskie.

Bezpośredni udział wzięło w nich około 16 procent Wielkopolan, a pozostali dbali o zaopatrzenie walczących, żywili ich i przekazywali pieniądze na broń.

Niektóre miasta i wsie powstańcy zajmowali niemal bez rozlewu krwi, o inne toczyli zaciekle walki - o każdy dom, posterunek policji, stację kolejową.

W historii powstańczych zmagani szczególnie zapisały się walki właśnie z tego pierwszego okresu: o Szubin (który zdobywano kilka razy), Rynarzewo, gdzie Polacy odbili pociąg pancerny, o Chodzież, Inowrocław, bitwy w okolicach Zdziechowej, o Zbąszyń, Kopanicę, pod Osieczną, czy na południu Wielkopolski o Ligotę.

Najbardziej brawurową akcją, która miała ogromne znaczenie nie tylko dla losów Powstania Wielkopolskiego, ale również całej budującej swe podstawy II Rzeczypospolitej, było zdobycie lotniska na Ławicy, wraz z 70 gotowymi do działań samolotami.

A w hangarach stacjonujących niegdyś w Poznaniu zeppelinów, po wyparciu Niemców, znaleziono zakonserwowane części, z których można było złożyć około 300 samolotów.

Wartość tej zdobyczy oceniana była na około 200 milionów ówczesnych marek i uznana przez historyków za największy łup wojskowy w dziejach polskiego oręża.

W pierwszych powstańczych dniach więcej było jednak w tym pospolitym, powstańczym ruszeniu zapału i odwagi, niż organizacji. Zapewne trudno byłoby tak dalej walczyć. Szczególnie, że po pierwszym zaskoczeniu, Niemcy przystąpili do kontrnatarcia, angażując znaczące siły i ciężki sprzęt.

Jednak pod wodzą generała Józefa Dowbora Muśnickiego, który przyjechał do Poznania 8 stycznia 1919 roku, powstańcy zaczęli szybko organizować się, stając się regularną i dzięki ofiarności społeczeństwa Wielkopolski, doskonale wyposażoną armią.

Po przyjęciu dowództwa nad wojskiem powstańczym przez Józefa Dowbora Muśnickiego najcięższe walki toczyły się między innymi o Kąkolewo, Nowe Kramsko, Rawicz, Babimost, Kargową, pod Łabiszynkiem i Kcynią.

Prowadzone w tak wielkim rozproszeniu działania wymagały doskonałej łączności, koordynacji i szybkiego reagowania.

Wielkopolanie, kierowani zarówno przez doświadczonych dowódców, jak również młodych oficerów, kształconych na przyspieszonych kursach, sprościli tym wyzwaniom, wypierając Niemców z polskiej ziemi.

To zwycięstwo okupiono jednak ponad 2 tysiącami zabitych i kilkoma tysiącami rannych.

Armia Wielkopolska, która pod koniec powstańczych walk liczyła około 130 tysięcy osób, stawiana była za wzór i stała się chlubą II Rzeczypospolitej, przyczyniając się znacząco do zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej.

Szanowni Państwo

Wielkopolscy Powstańcy nie tylko przynieśli tym ziemiom wolność.

Pozostawili nam przesłanie.

Pokazali nam, jak ważna jest wolność i ile człowiek jest w stanie dla niej poświęcić.

I nigdy nie wolno nam o tym zapomnieć !

Szanowni Państwo

Bardzo dziękuję wszystkim, którzy są dziś z nami, aby oddać hołd naszym bohaterskim przodkom i przypomnieć ich czyny. wierzę, że tę szczególną sztafetę pamięci kontynuować będą kolejne pokolenia, rozumiejąc jej siłę i znaczenie.

Pamiętamy i pamiętać będziemy.